

voor hen, die

andere beloften
ij weet, dat zij

den? den toegebracht
of lichaam, en
onrechtvaardige
zich te wreken,
gebaren.

zullen liefheb-
welzijn zullen

scanneer zij de
n treft? da is tot waak
is. Daarentegen
atig is geweest;
en vrijheid laat
at, door 't onge-
en de straffen
keren haalt.

gemeenheid en
orden, gedachten
ugelloosheid en
aanleiding kan

G. B.

KUNST

Limburg. — Uit-
g. Amsterdam.

s Anne Blank,
Jilles Limburg
s vorige publi-
verpand aan
we in „Edith's
levenissen van
orden. Het zou
n hem tot zijn
eekend in boe-
lijk”.

n. En nu be-
nvoudigste be-
en. Er komen
sch staart heb-
k eenige blad-
erst te moeten
t. Maar omdat
at hij beweert,
olgen. U krijgt
lijl, waarin dit

ad ook lid van
er geen werk-
vergadering be-
ds en Zondags,
ij, als het even
ok hij zich op
omdat hij er
zijn vrijen tijd
en.

nerkte hij aan
haar had plaats

th, die deze ge-
aan, zonder dat
die haar hart
niets gesproken

n de Standaard
ber—van Oordi
et zijn taal vol-
i lans voor den
hoofdzin moet
este gezicht be-
te doen bij het
opzichten ver-
stig geschreven
n rond, die op
In het laatste
ing Verschoor
met dien naam
en „slip of the
l in twee blad-

deze bezwaren
nemen van ern-
dezen schrijver
d aan de kerk,
mensen”. We
de kerkbanken
n. Maar in de
deze mensen,
voorgesteld als
ters en farizeers

Bijna zonder uitzondering zijn het menschen, die de kat in 't donker knippen.

Het lust ons niet, u den inhoud van dezen roman na te vertellen. Er komt genoeg onwaarschijnlijk en sensationeel in voor om dit boek, dat zich toch aandient als een Christelijke roman, te bestempelen met den naam „draak”. Maar het is klaarblijkelijk de bedoeling van den schrijver geweest om ons de volgende tegenstelling voor te houden: hoe prachtig steekt het zuivere, geloovige zoeken van een „uit de wereld gegrepen” meisje als Edith af tegen de kleine, haatdragende verdachtmakingen van de gemeenteleden van ds Blank.

De koster uit deze gemeente is een bedrieger, die zich bezondigt aan „vals gewicht”. De zoon van den koster is een dief, die de catechisatiebussen leeghaalt. Er is een ouderling, die een slecht echtgenoot en slechte vader is. Een ander ouderling is een zelfingenomen klets-kous. Een derde lid van dezen illusteren kerkeraad ontziet zich niet om, in samenwerking met zijn heele gezin, den dominé en diens vrouw rondom te belasteren. Wanneer Edith (het meisje uit de wereld) voor het eerst onder Anne Blank's gehoor zit en naar een „gloedvolle” preek luistert over „Dit heb ik tegen u, dat gij voor een rotssteen des velds verlaten hebt de sneeuw van den Libanon”, merkt de schrijver op: „Tusschen al die honderden menschen was zij waarschijnlijk dien morgen de eenige voor wie al het aardische bezit niets werd”. Enfin, van dien zelfden bezielde prediker zegt de schrijver even later: „En in hetzelfde oogenblik, dat Anne Blank met al den gloed, die in hem was, sprak van den schat des Hemels, werd zijn hart vervuld van de heerlijkheid van het aardische bezit van die jonge vrouw, die daar neerzat en de woorden indronk, die van zijn lippen kwamen.”

Me dunkt, verder commentaar is overbodig.

Het is niet aangenaam om zoo over een boek te moeten schrijven. En vooral niet wanneer dit boek voorkomt op het programma van de V. C. V., de „Vereeniging Christelijke Volksboekrij”. Laten we hopen, dat de andere deelen van deze bibliotheek beter zijn, en dat die beantwoorden aan het devies dat vóór in het programma staat:

Voor hen die literatuur zoeken
Voor lezers van boeiende boeken
Voor een ieder die leest:
Christelijke lectuur die goed is.

Want „Edith's huwelijk” is geen literatuur, het is niet boeiend, en het is onstichtelijk. D.w.z., het bouwt de Kerk van Christus niet, maar breekt haar af.

M. GR. GILHUIS—SMITSKAMP.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbelsche-Zeevaart.

„Zeil strijken.”

Na onder het eilandje Klauda (Cavdo) kans te hebben gezien zich eenigszins op slecht weer voor te bereiden, drijven ze de ruime zee in. Men moet dat niet zóó voorstellen, of ze in lij van het eiland rustig hebben gelegen als op een veilige ree en toen ruimschoots gelegenheid hadden zich stormklaar te maken. Breusing denkt zelfs dat het werpen van lading, wat eerst den volgenden dag plaats heeft (vers 18) ook nog bij Klauda is gepasseerd.¹⁾ Wij meenen, dat dit niet juist kan zijn. Eenvoudig, omdat het eilandje klein is en spoedig voorbij gevaren. Daarbij is de zuidkust slechts een hooge klip, kaap Tripiltz, die bij lang verblijf gevaar zou kunnen opleveren. De situatie was zoo: dat ze op reis onder Klauda dreven en den korten tijd die hen in rustiger water gelaten werd hebben benut. Vanzelf dreven ze verder zee in.

Nu meldt het vervolg van Hand. 27:17, dat zij vreezen „op de droogte Syrtis te vervallen”. Deze vrees is niet denkbeeldig. Ze waren ongeveer Z.W. ten Z. van Kreta gedreven, rond Klauda. Indien ze dezen koers behielden, zouden ze inderdaad op de noord-Afrikaansche kust gestrand zijn. Dat ze later op Malta schipbreuk lijdten en dus — zonder het te weten — een west noordwestelijken koers hebben gevolgd, is te verklaren uit den Euroclydon, die bij afwisseling uit het noordoosten en zuidoosten waail.

De Middellandsche zeevaart kende in die dagen geen kompas. De scheepvaart was meest kustvaart en daarmee waren de zeevaarders uitstekend op de hoogte. Voor de uitoefening van hun beroep stonden hun goede „Zellaanwijzingen” ten dienste. Voorts wisten ze enkele sterrenbeelden, zooals de Kleine Beer en de Poolster. Niet onbelangrijk was voor hen het sterrenbeeld Orion, dat gedurende het geheele jaar in het oosten opkomt en in het westen ondergaat en bij heldere lucht overal aan den noordelijken hemel zichtbaar is. Zij wis-

1) Breusing, Nautik der Alten, S. 199.

ten dus waar het noorden, het oosten, het zuiden en het westen was. Als vanzelf lieten ze op de beweging der golven en den gang der wolken om daarnaar eenigszins hun koers te kunnen bepalen.

Wat wordt nu met de Syrtis bedoeld?

Syrtis Major is de oude naam voor de tegenwoordige golf van Sidra, gelegen aan de noordkust van Afrika (Tripoli). Deze groote inham is aan den zeekant 245 mijl breed, (1 mijl is 1852 M.). De grond is moeras, zand en barre rots. De Fransche bijbel noemt Syrtis: „Banes de Sable”. De kust is onherbergzaam. Havens heeft men er niet. Slechts kleine kustvaartuigen komen tusschen de „krikkemikken” door. De hedendaagsche Britsche Zeilaanwijzingen²⁾ deelen mede, dat aan den wal zwavelmijnen gevonden worden. Voorts zijn er wat Arabische Bedoeinen gelegerd. Maar er groeit niets, waar eenig mensch van leven kan. Geen wonder dan ook, dat de Alexandrijnsche zeevaarders uit Hand. 27 er angstig voor zijn op dat woeste oord te zullen stranden. Er zou van hen ook niets terecht gekomen zijn.

Om die ramp te voorkomen, nemen ze maatregelen.

Ze strijken het zeil, zegt de Staten-overzetting. Wat hebben we hier onder „zeil strijken” te verstaan?

De Fransche Bijbel spreekt zelfs van: les voiles. Ook Luther denkt aan Segel, „die Segel herunterlieszen”. Prof. Dr de Zwaan vertaalt: „de groote ra”.³⁾ De G. Wielenga denkt aan „zeil strijken” waardoor vaart geminderd wordt en verdedigt deze opvatting tegenover Breusing en Barde.⁴⁾

Wat is de kwestie?

De groote Romeinsche koopvaardij-schepen — waartoe ook het schip uit Hand. 27 behoorde — voeren twee masten. N.l. den grooten mast, mid-scheeps en een kleinen vooroverhellenden voormast. Aan den grooten mast (histos) was op bepaalde hoogte een groot katoenen razeil aangeslagen, dat op de Alexandrijnsche schepen „Bus-sina” werd genoemd.⁵⁾ De groote ra bestond in de Oudheid uit twee deelen met touwen aan elkaar verbonden. „Gelascht”, zooals de zeeman dat noemt.⁶⁾ Het lasschen der ra was reeds den Egyptenaren bekend en wordt thans nog aangetroffen op merkwaardige schepen o.a. in de haven van Zanzibar en aan de kust van Voor-Indië.

Boven het razeil stak nog een eind mast (geen steng) waaraan een driehoekig zeil — supparum — werd gezet.⁷⁾ Het kleine vierkante zeil aan den voormast heette artimoon.

Om nu op de zaak terug te komen, kunnen we vóór alles zeggen, dat het uitgesloten is, dat een schip, reeds eenigen tijd in den storm, het grootzeil nog kan strijken. Dat zeil was, of reeds aan flarden gewaaid, of met mast en al verloren gegaan.

Maar er was nog iets. Het razeil in de oudheid werd niet gestreken, maar van onderen opgehaald. Zoo bracht men reeven in het zeil, tot het ten-slotte met „gordings” tegen de ra werd saamgebonden.

De vertaling zeil strijken kan hier dus niet de bedoeling hebben van zeil bergen.

Moeten we hier soms denken aan het losmaken en neerhalen van de ra met zeil? Het zeil zou dan reeds geborgen zijn, maar, om „alles wal nu den storm onnooig val gaf”⁸⁾ neer te halen, zou deze maatregel genomen zijn. Ook de Leidsche Vertaling zoekt het blijkbaar in die richting. Zij leest: „haalde men het tuig neer.” Maar we zullen in een volgend artikel zien, dat vers 19 — waarin van „scheepsgereedschap” gesproken wordt — een exegese eischt die dan met de opvatting van vs 17 overeen zou komen. Terwijl toch de verzen 17 en 19 duidelijk zijn te onderscheiden.

Om nu bij vers 17 te blijven luidt deze bij Nestle in den grondtekst: chalásantes tó skeuos. In de onbepaalde wijs overgezet: chaláoo tó skeuos. Het woord chaláoo komt slechts éénmaal in 't Nieuwe Testament voor. Het wil zooveel zeggen als: los-laten, vieren, laten schieten (Dr. Harting); on-spannen (v. d. Es). Of zooals Barde het vertaalt: „laten of doen vallen — hier stellig in zee”. Hij vervolgt dan met de vraag: „Wat heeft men op die manier uitgeworpen? De skeuos antwoordt de tekst.”⁹⁾

Breusing zegt in zijn meergenoemde boek: „Das Tau und Segelwerk im besondern hiesz: tá hópla: das einzelne Gerät: tó skeuos”.¹⁰⁾

Skeuos zou dus op een schip een Gerät, een werktuig zijn, dat bij touwwerk en zeilen behoort. Breusing vertaalt echter skeuos in vers 17 door: Geschirr.¹¹⁾ evenals Balmer in zijn meer genoemd boekwerk.¹²⁾ De Oxford-Bible leest gear. Men moet

2) Sailing Directions, The Mediterranean, Pilot Vol. IV, Fifth edit. 1918, Gulf of Sidra.

3) Tekst en Uitleg, De Handelingen, 2e druk, blz. 69.

4) G. Wielenga, Paulus, in zijn leven en werken voor de gemeente geteekend, blz. 501, noot 2.

5) Breusing, S. 56.

6) Opgegraven tombe uit Pompei, plm. 50 n. Chr. „The Sailing Ship”, Anderson.

7) Dr. Hans Balmer, Die Romfahrt des Apostels Paulus und die Seefahrtkunde im römischen Kaiserzeitalter, S. 176.

8) G. Wielenga, Paulus, blz. 509.

9) Tekst en Uitleg, Prof. Dr de Zwaan, De Handelingen, 2e druk, blz. 154.

10) Barde, commentaar op Hand., blz. 544.

11) Breusing, S. 46.

12) Balmer, S. 34.

hier dan ook denken aan een werktuig, dat na het bergen van de zeilen, remmend op de vaart in-werkt.

Hoewel James Smith — voorzoover bekend — de eerste is geweest die een nautische commentaar op Hand. 27 heeft geschreven¹³⁾, zoo komt toch aan Breusing de eer toe, 't eerst, op grond van klas-sieke schrijvers, bij de vertaling van skeuos aan een werktuig te hebben gedacht, dat de vaart van het drijvende schip remt. Breusing heeft hier n.l. het oog op een voorwerp, dat thans bij de zeevaart nog het drijfanker wordt genoemd, en dat door Barde abusievelijk als „sleepanker” is beteeld.¹⁴⁾ Dit laatste soort anker is heel iets anders en met een geheel ander doel.

In de Oudheid gebruikte men wel voor drijf-anker een vierkante plank die aan vier touwen vanaf het voorschip in zee geworpen werd. Deze plank werd verzwaaard en aan boeien bevestigd. Op deze wijze bleef het rechtstandig in zee staan. Aan het schip verbonden remde het zijn vaart. Breusing schrijft¹⁵⁾: Wenn die Aegypter ein schwer beladenes Nilschiff den Strom hinabtreiben lies-zen, so befestigen sie an demselben vorm ein Floss von leichten Holze und lieszen hinten ein schwe-rens Stein auf dem Grunde nachsleppen. Auf hoher See ist die Tiefe so gross, dass man nicht daran denken kan, einen Anker bis auf dem Grunde nie-der zu lassen: man musz hier eine besondere Vor-richtung treffen”. Vervolgens vertelt Breusing van de plank, zooals we reeds hierboven uiteengezet hebben.

De toestand waarin het Alexandrijnsche schip verkeerde was zoo: Het was stormweer, de zeilen waren geborgen of stuk gewaaid. In ieder geval voor top en lakel moesten ze den storm „afrijden”. Ondertusschen liepen ze de gevaarlijke kust tege-moet. Vanwege de diepe zee konden ze niet anke-ren. Het waren onhandelbare schepen, kort, breed, van achteren hoog opgebouwd, en diep geladen. Wat „doet” nu zoo'n schip in den storm? In zekeren zin, wat tegenwoordig ieder schip zou doen, dat met gestopte machine zich in hooge zee bevindt.¹⁶⁾ D.w.z. het schip zoekt zijn eigen positie, en loopt vóór den storm weg. Het schip ligt op ongeveer vier of vijf streken bij den wind, het achterschip van den wind gekeerd, de kop in den wind. Sturen doet het niet meer. De gedachte aan de gevaarlijke kust dringt tot het nemen van maatregelen. Ankerkettingen, zooals tegenwoordig, kenden ze niet. In onze dagen worden — indien er tenminste niet te veel water staat — de ankers wel van de kettingen „gesloten” en de kettingen, zonder ankers, met een groote bocht in zee ge-stoken, om daardoor — zoo mogelijk — den kop op de zee te houden. De Alexandrijnsche schepen konden dit niet en voor hen bleef niet anders over dan een drijfanker vanaf het voorschip in zee te werpen. Aldus vertaalt dan ook Dr B. Wielenga vers 17.¹⁷⁾

Het schip komt nu met den kop op zee en dreef achteruit naar Malta.

Na al wat we gezegd hebben lezen we vers 17 aldus: En alzoo zij vreesden, dat zij op (de droogte) Syrtis zouden vervallen, wierpen zij het drijf-anker in zee en dreven alzoo heen.”

Tegenwoordig gebruikt men op de groote stoom-en motorschepen zelden een drijfanker, daar deze schepen behalve de machine, met zware ankers en kettingen zijn uitgerust. De wet veronderstelt even-wel, dat men het noodige materiaal aan boord heeft een drijfanker te maken. Sedert de conven-tie van Londen (1929) tot beveiliging van schepen en opvarenden behoort een klein drijfanker — meestal een soort zak — tot de verplichte in-ventaris van de scheepssloop.¹⁸⁾

Toch is het mogelijk, dat de Staten-overzetteren en allen die chaláoo tó skeuos in vers 17 door „zeil strijken” vertalen, aan de dingen een juiste voorstelling hebben trachten te geven. Althans zelf wisten wat ermee bedoeld wordt. Alleen zou dan in den tekst een nadere verklaring als aan-vulling moeten worden ingelascht. Hoewel, dan toch nog het werkwoord strijken misverstand blijft wekken.

Het is n.l. bekend, dat in de zeventiende eeuw en later, ook op de Hollandsche koopvaarders en oorlogsschepen een zeil met ra als drijfanker werd gebruikt. „Veelal was op vaartuigen een speciaal drijfanker niet beschikbaar” — zoo schrijft de heer W. Voorbeytel Cannenburg, Dir. v. h. Hist. Scheepv. Museum te A'dam — „en dan gebruikte men het zeil, dat daarvoor het meest in aanmer-king kwam. Dat dus in geval van nood een razeil als drijfanker zal zijn gebruikt, is wel haast van-zelfsprekend.”

Mogelijk nu, dat onze zeventiende eeuwse vadersen bij hun vertaling van vers 17 hieraan ge-dacht hebben. Maar dan moet het waarschijnlijk

13) James Smith, The voyage and shipwreck of St. Paul. 3e ed. 1866.

14) Breusing, Nautik der Alten, 1886.

15) Balmer, Die Romfahrt des Apost. u.a.w., 1905.

16) Barde, De Handelingen, blz. 545.

17) Breusing, S. 178.

18) De Zee. Jaargang 1931, blz. 175.

19) Dr B. Wielenga, Van Jeruzalem naar Rome. Hand. 27:17.

20) Het linnen laken dat Petrus zag op het dak van Simon, den lederbereider (Hand. 10:11) heet in het Gr. ook skeuos.